

Bilag 4.

(Svar på udvalgsspørgsmål 6).

Udtalelse om ejendomsforholdet med hensyn til den arnamagnæanske stiftelses samlinger.

Efter anmodning af Københavns universitets rektor skal jeg nedenfor fremsætte en udtalelse om ejendomsforholdet med hensyn til den arnamagnæanske stiftelses samlinger:

Ifølge Arni Magnussons og hustrus testamente af 6. januar 1730, post 4, skulle efter Arni Magnussons død alle hans bøger og papirer, både trykte og skrevne, alle tilhøre universitetet, og ved de følgende poster bestemtes det (pstr. 5-7), at der af ægtefællernes efterladte midler med visse undtagelser, når begge ægtefæller var afgået ved døden, skulle oprettes et legat for en eller to studenter fra Island. Den nærmere indretning af dette legat overlodes til to af Arni Magnussons kolleger, Hans Gram og Thomas Bartholin, der bedst kendte Arni Magnussons ønsker, og den af dem afvandede fundats skulle have samme gyldighed, som om den var indført i testamentet. Ifølge post 9 fik de to professorer, der også indsattes til *executores testamenti*, meget frie hænder, idet de endog skulle kunne fravige testamentets bestemmelser. Da der hengik en række år, inden et mellemværende mellem Arni Magnusson og rentekammeret, der havde indflydelse på boets størrelse, blev endeligt ordnet, trak det ud med udstedelsen af en fundats for legatet, og i mellemtiden afgik begge de til *executores* indsatte professorer ved døden. De havde dog hver for sig udarbejdet et fundatsudkast, ligesom legatet faktisk var trådt i kraft, og efter at det omtalte mellemværende var ordnet, lod kongen på grundlag af de to nævnte, i det væsentlige overensstemmende udkast og efter at have indhentet betænkning fra de til at bestyre legatet indsatte kuratorer forfatte en fundats, som udfærdigedes af ham 18. januar 1760.

Ifølge fundatsens § 1 består legatet (*legatum Arnæ Magnæi*) af de af Arni Magnusson dertil skænkede (1) rede midler, (2) islandske, håndskrevne og for den største del utrykte bøger, og (3) trykte bøger. Her er håndskriftssamlingen altså indbefattet under legatet, hvilket ikke udtrykkeligt fremgår af testamentet, men vel utvivlsomt har været Arni Magnussons hensigt. Når samlingen således gjordes til en bestanddel af legatet, kunne man vel ikke mere strengt korrekt sige, at universitetet ejede samlingen, idet det nu var legatet, der som selvstændig stiftelse var ejer. Men idet legatet hvilede på en til universitetet skænket testamentarisk gave, ved hvis givelse det var udtalt, at den skulle tilhøre universitetet, kunne dettes ret til at fastholde samlingen som uløseligt knyttet til universitetet ikke blive mindre ved legatets oprettelse, end den var forinden, og i fundatsens § 2 siges det da også, at legatets kapital altid skal stå udsat på rente iblandt de *andre* universitetets midler og med dets forvaltning i så fald forholdes på samme måde som med disse, jfr. allerede testamentet, post 8.

Universitetets retsstilling med hensyn til den arnamagnæanske samling svarer altså ganske til retsstillingen, når i nutiden en privatmand skænker universitetet en kapital med pålæg om af denne at oprette et legat med et nærmere angivet formål. Også her bliver legatet, når det oprettes, som juridisk person eller stiftelse ejer af legatkapitalen; men i kraft af gaven har universitetet en ret til at modsætte sig, at legatets forbindelse med universitetet ophører, og lige så lidt som staten kan berøve universitetet et sådant i nutiden oprettet privat legat helt eller delvis eller imod universitetets vilje disponere over kapitalen — som universitetet i øvrigt også som regel vil have en